

تبیین عوامل مؤثر بر انتخاب فضاهای فراغتی - تفریحی با استفاده از مدل معادلات ساختاری (مطالعه موردی: شهر شیراز)

تاریخ دریافت مقاله: ۴۰۳/۱۱/۱۴ تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۴۰۴/۰۱/۱۸

نگین روح بخش (گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران)
مجتبی آراسته* (گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران)
عبدالحسین ظریفیان مهر (گروه طراحی شهری، مؤسسه آموزشی غیرانتفاعی ارم، شیراز، ایران)

چکیده

شناسایی عوامل مؤثر بر انتخاب فضاهای فراغتی می تواند کمک شایانی به برنامه ریزان شهری جهت مکانیابی و توزیع عادلانه فضاهای فراغتی-تفریحی در گستره شهر نماید. هدف این پژوهش، شناسایی عوامل مؤثر بر انتخاب فضاهای فراغتی- تفریحی از نظر شهروندان شیرازی و همچنین سنجش میزان تأثیر و معناداری این ابعاد و مؤلفه ها بر روی یکدیگر است. رویکرد پژوهش حاضر تحلیلی و تکنیک به کار رفته در این پژوهش، معادلات ساختاری (حداقل مربعات جزئی) است. نتایج پژوهش نشان می دهد که به ترتیب عوامل اقتصادی-محیطی، اقتصادی-فردی، اجتماعی- فردی و مدیریتی به ترتیب با بار عاملی ۰,۹۲۰، ۰,۹۱۲، ۰,۹۰۵ و ۰,۹۰۴ دارای بیشترین تأثیر بر انتخاب مکان فعالیت های فراغتی-تفریحی می باشند. نتیجه بررسی آزمون فرضیات پژوهش نشان دهنده تأثیر مستقیم، مثبت و معنادار مؤلفه های شناسایی شده در بُعد فردی و محیط پیرامونی بر انتخاب فضاهای فراغتی-تفریحی است. همچنین تأثیر مستقیم بُعد محیطی و پیرامونی بر انتخاب مکان فضاهای فراغتی- تفریحی بیشتر از بُعد فردی است ($0.638 < 0.425$). این امر حاکی از تأثیر بیشتر ویژگی های محیطی بر انتخاب مکان فضاهای فراغتی- تفریحی است.

واژه های کلیدی: فضاهای فراغتی-تفریحی، معادلات ساختاری، حداقل مربعات جزئی، شیراز.

مقدمه

گردشگری و اوقات فراغت در عصر پسامدرن به عنوان یک حق از حقوق اساسی زندگی انسان‌ها محسوب می‌شود و از آن به عنوان آیینۀ فرهنگ جامعه یاد می‌شود (محمدی و میری، ۱۳۹۲). با پیشرفت روزافزون گسترش شهرنشینی و به تبع آن افزایش جمعیت شهرها، اصلاح قوانین کار و بهبود وضع اقتصادی و همچنین تأثیرات نوین سازی فنی و هوش مصنوعی انتظار می‌رود تا در چند دهه آینده، میزان اوقات فراغت شهروندان به واسطه تغییر ماهیت کار، بیشتر شده و در نتیجه پاسخ به نیازهای فراغتی-تفریحی با اولویت بالاتری مورد توجه قرار گیرد. امروزه شهرسازان به خوبی به این موضوع واقف شده‌اند که فضاهای شهری سرزنده می‌توانند به طور قابل توجهی پذیرای حضور شهروندان و پر کردن اوقات فراغت آنها به شیوه‌ای متعامل و سالم باشند (داوری و دیگران، ۱۴۰۴). توجه به اوقات فراغت حتی می‌تواند نقش مؤثری در توسعه اقتصادی (He et al., 2018) و نیرو محرکه‌ای قوی برای توسعه پایدار و نیز رضایت از زندگی، توسعه شخصیت، و فضیلت داشتن روابط اجتماعی نزدیک و سالم (Dattilo & Lopez, 2020) و پیشگیری و مدیریت بیماری‌های روانی مانند افسردگی، اضطراب و استرس (Fancourt et al., 2021) داشته باشد. بنابراین میزان مشارکت مردم در فعالیت‌های فراغتی-تفریحی در عصر امروز می‌تواند تأثیرات عمده‌ای بر تحولات اقتصادی و اجتماعی در سطح محلی، شهری و منطقه‌ای داشته باشد. بطوری که کشورهای مختلف به ویژه در جهان توسعه یافته به اهمیت اوقات فراغت و گردشگری پی برده و در زمینه توسعه آن اقدامات مختلفی انجام داده‌اند (اسماعیل زاده و اسماعیل زاده، ۱۳۹۳). در این پژوهش هدف بر آن بوده تا با بهره‌گیری از مطالعه آثار محققان دیگر، در گام اول به تبیین شاخص‌های تأثیرگذار در زمینه انتخاب فضاهای فراغتی-تفریحی پرداخته شود و در گام دوم، پس از مدلسازی ابعاد و مؤلفه‌های مربوطه، به سنجش میزان تأثیر و معناداری مدل نظری پژوهش و آزمون فرضیات پژوهش پرداخته شود.

تأثیر اوقات فراغت در زمینه‌هایی همچون سرمایه اجتماعی، ارزش‌های اجتماعی، سلامت اجتماعی، هویت ملی و مصرف فرهنگی و تأثیر غیر مستقیم آن بر اخلاق اجتماعی در جامعه ایران به عنوان واقعیتی ملی اثبات شده است (باقری و همکاران ۱۴۰۱: ۸۳۶) و این در حالی است که بررسی‌ها نشان می‌دهد در سال‌های اخیر فراغت‌های خانه محور و منفعلانه در میان ایرانیان روبه‌رشد بوده و در حال حاضر فراغت‌هایی که کمترین هزینه را دارند، مورد استقبال خانواده‌های ایرانی هستند (رحمانی پور و پازوکی نژاد، ۱۴۰۱: ۲۹). از سوی دیگر تحقیقات نشان می‌دهند شهروندان شیرازی به تفریح و گردش علاقه زیادی دارند و برونگرایی از خلیات شیرازی‌ها و جزئی از فرهنگشان محسوب می‌شود (محمدی و میری، ۱۳۹۲: ۱۴). از

این جهت پژوهش حاضر شهر شیراز را به عنوان نمونه موردی مورد بررسی قرار می‌دهد و به دنبال شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های تأثیرگذار بر انتخاب فضاهای فراغتی- تفریحی از سوی شهروندان شیرازی است.

مبانی نظری پژوهش

در طول تاریخ، شهری بودن به عنوان سبکی از زندگی، و از خصوصیات طبقه بالا به حساب می‌آمد. شهری بودن به معنی پیشرفته بودن و متمایز بودن در نظر گرفته می‌شد و اوقات فراغت و تفریح، مرادفات اجتماعی و مصرف اعیانی از مشخصه‌های شهری بودن بشمار می‌رفت اما آنچه با اطمینان می‌توان گفت این است که گذران اوقات فراغت در همه جوامع و در میان تمام اقشار اجتماعی وجود داشته است (قاسمی خوزانی و همکاران، ۱۳۹۱: ۶۷). اوقات فراغت توسط بسیاری از محققینی که معنا، فایده، مشکلات و جایگاه آن در جامعه را مورد مطالعه قرار داده‌اند، با تنوع زیادی تعریف و تفسیر شده است (Altay, 1999) و عموماً به عنوان فعالیت‌های غیرکاری و داوطلبانه، در زمان باقیمانده از زمان اختصاص داده شده به کار و فعالیت‌های مرتبط با کار، مانند آموزش، جلسات و همچنین زمان باقی مانده از خواب، تغذیه، مراقبت شخصی و مسئولیت‌های لازم برای ادامه زندگی، در نظر گرفته می‌شود (Karaderi, 2021). همواره توسعه انبوه گردشگری و اوقات فراغت به دلیل اهمیت ویژه آن، سنت مسلط در برنامه‌ریزی گردشگری به حساب می‌آمده است (نوروزی و همکاران، ۱۴۰۳). فعالیت‌های انجام شده در اوقات فراغت نه تنها برای استراحت، تفریح یا یکپارچگی اجتماعی، بلکه برای خودسازی نیز مورد استفاده قرار می‌گیرند (Róžański, 2020). این فعالیت‌ها را می‌توان به سه دسته آرام، جدی و طبقه‌بندی نشده، و یا به دو دسته فعال (مانند ورزش‌های تفریحی) و غیر فعال (مانند تماشای تلویزیون یا گوش دادن به موسیقی) تقسیم‌بندی کرد (Fancourt et al., 2021). همچنین در یک دسته‌بندی دیگر فعالیت‌های اوقات فراغت را می‌توان به سه دسته "شخصی"، "ورزشی" و "گردشگری- تفریحی" تقسیم کرد (موسوی خورشیدی و نعمتی مهر، ۱۳۹۴: ۹۷).

اوقات فراغت و تفریح به لحاظ مفهومی با یکدیگر همپوشانی دارند. تفریح شکلی از فعالیت است که اوقات فراغت را پر می‌کند و فضای تفریحی بخشی از فضای اجتماعی است (Gura et al., 2020). آنچه اهمیت دارد این است که فعالیت‌های فراغتی- تفریحی نیازمند محیط‌های معینی است که فعالیت در آن انجام شود و این نیاز اساسی را برآورده کند، که مفهوم فضای فراغتی از آن نشأت می‌گیرد (Altay, 1999). مردم فعالیت‌های اوقات فراغت را از میان گزینه‌های موجود انتخاب می‌کنند و همین موضوع محققان را تشویق می‌کند که ابتدا

بدانند این انتخاب‌ها چیست و سپس توضیح دهند که چگونه افراد در انتخاب‌های خود محدودیت دارند. اوقات فراغت در انواع مختلفی از فعالیت‌ها اتفاق می‌افتد و هیچکس یک نوع از آن را انتخاب نمی‌کند (Stebbins, 2005). شناسایی عواملی که بر شرکت در اوقات فراغت تأثیر دارند موضوع ساده‌ای نیست. پژوهش‌ها نشان می‌دهند سبک زندگی فرد (ویژگی‌های فردی و فرهنگی در محیط جغرافیایی و اجتماعی) از یک سو و نوع و کیفیت فضاهای فراغتی (جنبه‌های تفریحی و مکانی) تحت تأثیر عامل زمان (دسترسی و در دسترس بودن)، از سوی دیگر در ترجیحات اوقات فراغت افراد تأثیرگذار هستند (Abed et al., 2023). از این رو الگوهای فعالیت اختیاری افراد تحت تأثیر ویژگی‌های اجتماعی- جمعیتی مختلف، محدودیت‌های زمانی و محدودیت‌های فضایی قرار می‌گیرد (Cho et al., 2023). به زعم تورکلیدسن (Torkildsen, 2005) در کتاب "مدیریت اوقات فراغت و تفریح" ۴۵ عامل بر گزینش اوقات فراغت تأثیرگذار است و سه عامل اصلی تحت عناوین عوامل شخصی، شرایط اجتماعی و فرصت‌ها، اصلی‌ترین تأثیرات را در مشارکت شهروندان در فعالیت‌های فراغتی- تفریحی دارند.

نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد عوامل فردی بسیاری بر مشارکت در فعالیت‌های فراغتی- تفریحی مؤثر است و خصوصیات فردی افراد بر ترجیحات مکانی آنها در انتخاب فضاهای فراغتی نقش مستقیم دارد (Abed et al., 2023). از جمله پر تکرارترین عوامل فردی شناخته شده مؤثر بر مشارکت افراد در فعالیت‌های فراغتی- تفریحی، جنسیت افراد است و پژوهش‌ها نشان می‌دهد حوزه اوقات فراغت و تفریح نیز همانند جنبه‌های دیگر زندگی ما عاری از دغدغه‌های جنسیتی نمانده (Khan, 2011) و میزان اوقات فراغت مردان عموماً بیشتر از زنان است (ابراهیمی و همکاران ۱۳۹۰). از دیگر عوامل تأثیرگذار بر مشارکت در فعالیت‌های فراغتی- تفریحی، شخصیت فرد (Martin & Myrick, 2013) است به این صورت که برونگرایی به طور قابل توجهی با انواع اوقات فراغت همبستگی دارد (Lu & Hu, 2005). تحقیقات نشان می‌دهند هر چه پایگاه اجتماعی افراد بالاتر باشد، میزان اوقات فراغت آنها (فراغت غیرفعال) افزایش یافته و از میزان فراغت فعال آن‌ها کاسته می‌شود (ابراهیمی و همکاران ۱۳۹۰). بنابراین از یک طرف پایگاه اجتماعی- اقتصادی افراد (لطفی زاده، ۱۳۹۱: ۲۳) و از طرفی دیگر، توانایی افراد در پرداخت هزینه برای فعالیت‌های فراغتی-تفریحی (Oncescu, Loewen, 2020)، نقش مهمی در نحوه تصمیم‌گیری در مورد فرصت‌های تفریحی دارند. به عنوان یک عامل تفاوت فردی دیگر، مکان خانه افراد تعیین می‌کند که آن‌ها اوقات فراغت خود را در کجا و با چه کسی سپری کنند. اکثر مردم ترجیح می‌دهند فعالیت‌های فراغتی- تفریحی روزانه خود را در نزدیکی محل سکونت خود انجام دهند (Kukk et al., 2018). بنابراین احتمال مشارکت

با افزایش فاصله بین خانه شهروند و مکان فضای فراغتی- تفریحی کاهش می‌یابد (Torkildsen, 2005). در مجموع می‌توان ادعان نمود انتخاب‌هایی که افراد در مورد گزینه‌های اوقات فراغت انجام می‌دهند، بی‌تردید تحت تأثیر عوامل فردی است و عوامل بسیاری از جمله جنسیت، ویژگی‌های شخصیتی و روحی و روانی، پایگاه اجتماعی اقتصادی فرد، در کنار سایر عوامل، بر مشارکت افراد در اینگونه فعالیت‌ها تأثیرگذار است. همانطور که اشاره شد، مسئله انتخاب از میان گزینه‌ها، با در نظر گرفتن محدودیت‌های زمانی، مکانی، اجتماعی و اقتصادی صورت می‌گیرد (Stebbins, 2005) و عوامل محیطی و پیرامونی فرد و وجود فضاهای عمومی بخش بسیار مهمی از تجربه اوقات فراغت یک فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهند. از این رو از یک طرف تنوع فرصت‌های ارائه شده در مکان‌ها (Oğuz & Çakci, 2010) و خدمات ثالث واقع در محیط پیرامونی آنها و از سوی دیگر اتصال این مکان‌ها با مکان‌های دیگر (Agryzkov et al., 2016) بر ترجیحات اوقات فراغت تأثیر می‌گذارند.

همچنین عوامل دیگری مانند موقعیت مکانی و توزیع فضایی فضاهای فراغتی- تفریحی تأثیر قابل توجهی در انتخاب آنها توسط شهروندان و استفاده از فضاهای تفریحی فراغتی دارد (Muiruri, 1990). هزینه تفریحات به عنوان عاملی تأثیرگذار بر انتخاب مکان فضاهای فراغتی- تفریحی مطرح شده است (موسایی و همکاران ۱۳۹۹) و کمک به مردم از طریق ایجاد امکانات و تسهیلات، مشارکت در فعالیت‌های فراغتی- تفریحی را تقویت می‌کند (Wise, 2020). در مجموع با مروری بر ادبیات مطرح در زمینه اوقات فراغت می‌توان چارچوبی از ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های منتخب ارائه نمود. مجموعه این شاخص‌ها می‌توانند بر انتخاب الگوی اوقات فراغت و مکانی که شهروندان تمایل دارند اوقات فراغت خود را در آنجا بگذرانند، تأثیرگذار باشند. بطور کلی دو بُعد فردی و محیطی- پیرامونی می‌توانند نقش مؤثری بر انتخاب الگوی اوقات فراغت شهروندان داشته باشند. بُعد فردی را می‌توان به مؤلفه‌های زمینه‌ای، اجتماعی، اقتصادی و کالبدی و بُعد محیطی- پیرامونی نیز به مؤلفه‌های اجتماعی- فرهنگی، کالبدی، اقتصادی و مدیریتی طبقه‌بندی نمود. جدول ۱ به شاخص‌های مرتبط با هر کدام از این ابعاد و مؤلفه‌ها اشاره دارد.

جدول ۱. چارچوب نظری پژوهش

ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها	منابع برگزیده
زمینه ای	زمینه ای	جنسیت	Dridea & Torkildsen, 2005 ; Sztruten, 2007; Abed et al., 2023
		ویژگی‌های فردی و شخصیت روحی روانی	Martin & Myrick, Lu & Hu, 2005 2013 ;
		نیازها و سلايق فرد	خواجه نوری و همکاران، ۱۳۹۲
		سن و مرحله‌ای که فرد در چرخه زندگی قرار	Dridea & Sztruten, 2007

ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها	منابع برگزیده
		دارد	ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۰
		اراده و هدف فرد در زندگی	Torkildsen, 2005
		محدودیت‌های زمانی	Cho et al., 2023; Nijland et al., 2012
		میزان تحصیلات و دستاوردها	Dridea & Sztruten, 2007 زارعی و یاراحمدی، ۱۳۹۲
		وضعیت تأهل	میرهاشمی و همکاران، ۱۳۸۶
	اجتماعی	پایگاه اجتماعی و فرهنگی	Dridea & Sztruten, 2007 لطفی زاده، ۱۳۹۱
		نقش‌ها و مخاطبین اجتماعی	Torkildsen, 2005
		دوستان و گروه همسالان	Altay, 1999
		نوع اشتغال و وظایف و تعهدات	زارعی و یاراحمدی، ۱۳۹۲
	اقتصادی	وضعیت درآمد و هزینه‌های زندگی	; Dridea & Torkildsen, 2005 Sztruten, 2007 میرهاشمی و همکاران، ۱۳۸۶
		عوامل محیطی-فضایی محل زندگی فرد	Kukk et al., 2018
	کالبدی	آگاهی از وجود امکانات فراغتی و تفریحی	Torkildsen, 2005
محیطی و پیرامونی	اجتماعی- فرهنگی	شرایط اجتماعی و فرهنگی جامعه	Cho et al., 2023; Veal, 2015
	کالبدی	نوع موضوعی و مکانی امکانات و فعالیت‌های فراغتی - تفریحی	Arentze, et Oğuz & Çakci, 2010; al. 2009
		کیفیت امکانات و خدمات فراغتی - تفریحی	Abed et al., 2023
		توزیع مکانی امکانات فراغتی - تفریحی	Oğuz & Çakci, 2010; Muiruri, 1990; Torkildsen, 2005
		محدودیت‌های فضایی و نحوه دسترسی به امکانات فراغتی - تفریحی	Stebbins, 2005; Dridea & Sztruten, 2007; Cho et al., 2023
		وضعیت دسترسی به حمل و نقل عمومی و خصوصی	Torkildsen, 2005
	اقتصادی	هزینه‌های تفریح (قبل، حین و پس از فعالیت)	Oncescu & Loewen, 2020 پور محمدی و سبحانی، ۱۳۸۸
	مدیریتی	سیاست‌های تشویقی نهادها برای فعالیت‌های فراغتی و تفریحی	Wise, 2020
		تبلیغات و بازاریابی در رابطه با فعالیت‌های فراغتی و تفریحی	Torkildsen, 2005
		برنامه‌های رایج در ارتباط با فعالیت‌های فراغتی و تفریحی	Torkildsen, 2005

(مأخذ: نگارندگان)

روش شناسی پژوهش

روش شناسی این پژوهش بر مبنای رویکرد تحلیلی-تبیینی شکل گرفته است. در این راستا با به کارگیری مدل معادلات ساختاری در تحلیل روابط متغیرها و دستیابی به مدل بهینه انتخاب فضاهای فراغتی-تفریحی، تلاش شده است که روابط علی و معلولی و متغیرهای پنهان و آشکار در این زمینه شناسایی شود. پرسشنامه پژوهش بر اساس شاخص‌های منتخب در بخش چارچوب نظری تنظیم شده و روایی صوری این پرسشنامه با نظرات تطبیقی دو استاد دانشگاه (با مدرک دکتری شهرسازی) و دو کارشناس شهرسازی شاغل در شهرداری شیراز (با مدرک کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی و طراحی شهری) مورد تأیید قرار گرفت. در ادامه به منظور سنجش پایایی پرسشنامه از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد. در صورتیکه ضریب آلفای کرونباخ بالاتر از ۰,۷ باشد پرسشنامه از پایایی و اعتبار لازم برای پیشبرد فرایند پژوهش برخوردار است. مقدار آلفای کرونباخ برای ۵۰ پرسشنامه که بصورت آزمایشی میان ۵۰ نفر از ساکنان شهر شیراز به تفکیک گروه سنی توزیع گردید ۰,۷۵۲ شد. از آنجایی که این عدد بزرگتر از ۰,۷ می‌باشد بنابراین می‌توان ادعا نمود که پرسشنامه طراحی شده از پایایی لازم برخوردار است. جامعه آماری هدف در این پژوهش بطور پیش‌فرض، شهروندان بالای ۱۰ سال ساکن در شهر شیراز هستند که درک دقیق‌تری از مفهوم اوقات فراغت و توانایی ذهنی تکامل‌یافته‌تری در پاسخ به سؤالات پرسشنامه دارند. بر پایه‌ی نتایج سالنامه آماری در سال ۱۳۹۵ جمعیت شهر شیراز برابر ۱۷۱۲۷۴۵ نفر است که این تعداد جمعیت در قالب ۵۲۳۱۶۹ خانوار قرار گرفته و در مناطق یازده گانه شیراز ساکن هستند. حجم نمونه مورد نظر در کل شهر شیراز با توجه به محدودیت‌های تحقیق از جمله گستردگی جغرافیایی مناطق شیراز و پراکندگی جمعیت مورد نظر و همچنین مدت زمان محدود تحقیق، با استفاده از فرمول کوکران و با ضریب اطمینان ۹۵٪ برای هر گروه سنی، تقریباً برابر با ۳۸۴ نفر در نظر گرفته شده است (جدول ۲). برآورد تعداد نمونه مورد نیاز از هر طبقه سنی با استفاده از فرمول کوکران در جدول ۲ قابل مشاهده است. لازم به ذکر است برای توزیع متوازن پرسش نامه و بدون سوگیری میان اهالی شهر از روش نمونه‌گیری تصادفی Fishnet در نرم‌افزار ArcGIS استفاده شد؛ بدین صورت که شبکه‌هایی با طول و عرض ۲۵۰ متر در گستره محدوده شهر شیراز ایجاد شد و در مرحله بعد با انتخاب نقاط مرکزی این شبکه‌ها، ۳۱۷۵ نقطه در گستره شهر شیراز ایجاد شد. به منظور انتخاب تصادفی از میان این نقاط، با توجه به حجم نمونه موردی و بر این اساس که برای هر گروه سنی تعیین شده از جمعیت شهروندان شیراز، ۳۸۴ نمونه موردی نیاز است با استفاده از ابزار Create Random Point در نرم‌افزار ArcGIS برای هر گروه سنی ۱۰-۳۰ سال، ۳۰ تا ۵۰ سال و ۵۰-۷۰ سال، از میان این نقاط،

نمونه‌هایی بصورت تصادفی انتخاب شد. پس از آن برای تعیین دقیق مکان نمونه‌ها، نقاط منتخب در نرم‌افزار Google Earth وارد شد و با مراجعه به محل این نقاط پرسشنامه در اختیار شهروندان قرار گرفت. در نهایت جهت بررسی مؤلفه‌های مؤثر بر انتخاب فضاهای فراغتی-تفریحی و سنجش شدت اثرگذاری این عوامل بر انتخاب فضاهای فراغتی-تفریحی و آزمون فرضیات پژوهش از تکنیک مدلسازی معادلات ساختاری بر مبنای حداقل مربعات جزئی^۱ استفاده شده است.

جدول ۲. برآورد تعداد نمونه مورد نیاز

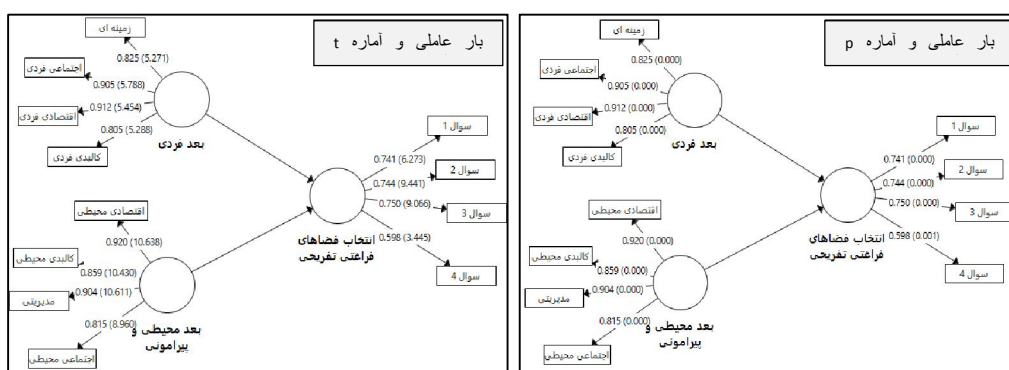
گروه سنی	۱۰-۳۰ سال	۳۰-۵۰ سال	۵۰ سال به بالا	مجموع
جمعیت	۶۳۶۲۸۰	۵۸۵۰۳۹	۲۵۵۱۰۶	۱۴۷۶۴۲۵
مقدار نمونه مورد نیاز	۳۸۳،۹۳	۳۸۳،۹۱	۳۸۳،۵۸	۱۱۵۲

(مأخذ: نگارندگان)

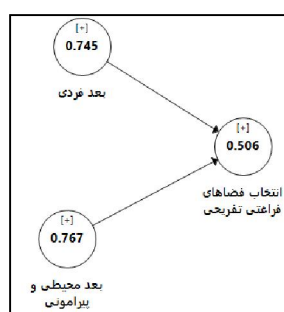
یافته‌های پژوهش

یک مدل کامل معادله ساختاری در برگیرنده دو مؤلفه مدل ساختاری و مدل اندازه‌گیری خواهد بود (کرلایی و بهزادپور، ۱۳۹۸). اولین موضوعی که در بررسی مطلوبیت مدل اندازه‌گیری تحقیق باید مورد توجه قرار گیرد، میزان مطلوبیت بارهای عاملی گویه‌ها/ شاخص‌های متغیرهای پژوهش است. در این قسمت، فرض صفر، معنادار نبودن بارهای عاملی و فرض یک نشان از معنادار بودن آن‌ها دارد. در صورتی که سطح معناداری کمتر از ۰,۰۵ به دست آید و یا مقدار آماره‌ی t در خارج از بازه‌ی $\{۱,۹۶ \text{ و } -۱,۹۶\}$ قرار داشته باشد، می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد، فرض یک یعنی معنادار بودن بار عاملی مورد بررسی را پذیرفت (داوری و رضازاده، ۱۳۹۳). شکل ۱ بارهای عاملی و آماره p و مقادیر آماره t مربوط به بار عاملی هر یک را نشان می‌دهد. همانطور که در این شکل مشخص است بارهای عاملی بزرگتر از ۰,۵ هستند و همه‌ی آن‌ها معنادار می‌باشند (مقدار t بزرگتر از ۱,۹۶ و سطح معناداری کوچکتر از ۰,۰۵ می‌باشند)؛ بنابراین می‌توان بیان کرد که مدل پژوهش، از این لحاظ برازندگی مناسبی دارد. در گام دوم، میزان میانگین واریانس استخراج شده‌ی سه متغیر اصلی مدل مورد بررسی قرار گرفته است. شکل ۲ میانگین واریانس استخراج شده را نشان می‌دهد و همانگونه که در شکل مشخص است مقدار میانگین واریانس استخراج شده‌ی همه‌ی متغیرها بزرگتر از ۰,۵ می‌باشد که نشان‌دهنده برازندگی قابل قبول مدل اندازه‌گیری پژوهش است.

¹ Partial Least Squares

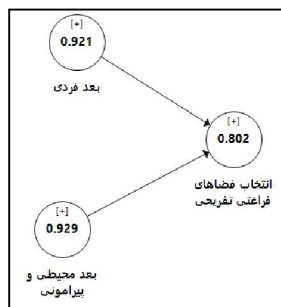

شکل ۱. بار عاملی و آماره p و t مربوطه (مأخذ: نگارندگان)

شکل ۲. مقادیر میانگین واریانس استخراج شده (مأخذ: نگارندگان)

شاخص دیگری که مورد سنجش قرار می‌گیرد، میزان پایایی مرکب متغیرهای مدل است. شکل ۳ میزان پایایی مرکب متغیرهای اصلی پژوهش را نشان می‌دهد و همانگونه که در شکل نیز مشخص است، مقادیر ضرائب پایایی مرکب متغیرهای مدل پژوهش، بزرگتر از ۰,۷ هستند. با توجه به اینکه مقادیر پایایی مرکب بزرگتر از ۰,۷ به عنوان استاندارد مقایسه و شاخص مطلوب بودن پایایی هستند، می‌توان نتیجه گرفت که متغیرهای مدل از پایایی مناسب برخوردار هستند که این موضوع پایایی مطلوب مدل اندازه‌گیری پژوهش را نشان می‌دهد (داوری و رضازاده، ۱۳۹۳).

شکل ۳. میزان پایایی مرکب (مأخذ: نگارندگان)

شاخص دیگری که در برازش مدل اندازه‌گیری، مورد مطالعه قرار می‌گیرد، روایی تشخیصی بر اساس تکنیک پیشنهادی فورنل و لارکر (Fornell & Larcker, 1981) است. بر اساس روش پیشنهادی آن‌ها، اگر میزان جذر میانگین واریانس استخراج شده هر کدام از متغیرها بیشتر از همبستگی آن متغیر با سایر متغیرها باشد، وجود روایی تشخیصی مورد تأیید قرار می‌گیرد. جدول ۳ نتایج بررسی روایی تشخیصی را نشان می‌دهد:

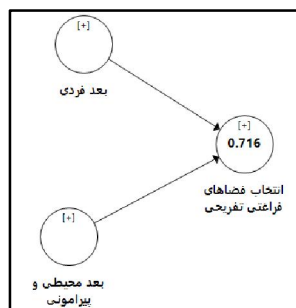
جدول ۳. روایی تشخیصی پیشنهادی

متغیرها	انتخاب فضاهای فراغتی تفریحی	بعد فردی	بعد محیطی - پیرامونی
انتخاب فضاهای فراغتی تفریحی	۰,۷۱۱	-	-
بعد فردی	۰,۵۷۵	۰,۸۶۳	-
بعد محیطی - پیرامونی	۰,۷۳۸	۰,۲۳۶	۰,۸۷۶

(مأخذ: نگارندگان)

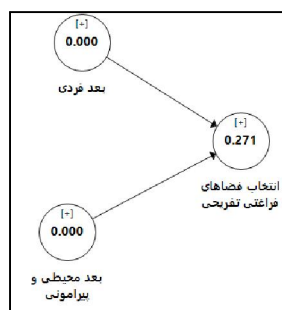
با توجه به اینکه میزان جذر میانگین واریانس استخراج شده بعد فردی و بعد محیطی - پیرامونی از همبستگی با دو متغیر دیگر بزرگتر است؛ بنابراین وجود روایی تشخیصی برای این دو متغیر تأیید می‌شود. این امر در خصوص متغیر انتخاب فضاهای فراغتی - تفریحی صادق نیست. در مرحله دوم بررسی برازش مدل ساختاری پژوهش به وسیله شاخص‌های ضریب تعیین (R^2) و شاخص استون گایسلر (Q^2) مورد مطالعه قرار می‌گیرد. بایستی توجه کرد که شاخص‌های ضریب تعیین و استون گایسلر، مخصوص متغیرهای وابسته و میانجی پژوهش می‌باشند. شاخص ضریب تعیین، اولین شاخصی است که در این قسمت مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس استدلال چین (Chin, 1998) ضریب تعیین ۰,۱۹ ضعیف، ضریب تعیین ۰,۳۳، متوسط و ضریب تعیین ۰,۶۷ در سطح قوی قرار دارند. در شکل ۴ مقدار ضرائب تعیین

قابل مشاهده است. بر اساس استدلال چین می‌توان گفت که ضریب تعیین در انتخاب فضاهای فراغتی-تفریحی در سطح قوی قرار دارد.

شکل ۴. مقدار ضریب تعیین (مأخذ: نگارندگان)

شاخص استون گایسلر دومین شاخصی است که در این قسمت مورد بررسی قرار می‌گیرد. این شاخص قدرت پیش‌بینی مدل را مشخص می‌سازد؛ مقادیر ۰,۰۲، ۰,۱۵، و ۰,۳۵ به ترتیب نمایانگر قدرت پیش‌بینی ضعیف، متوسط و قوی متغیرهای وابسته می‌باشند (محسنین و اسفیدانی، ۱۳۹۳). شکل ۵ میزان شاخص استون گایسلر مربوط به متغیر انتخاب فضاهای فراغتی-تفریحی را نشان می‌دهد که بر اساس آن می‌توان گفت شاخص استون گایسلر متغیر انتخاب فضاهای فراغتی-تفریحی در سطح نسبتاً قوی قرار دارد. در مرحله سوم به بررسی برازش مدل کلی پرداخته شده است. جدول ۴ چگونگی محاسبه و مقدار شاخص برازش مدل کلی را نشان می‌دهد:

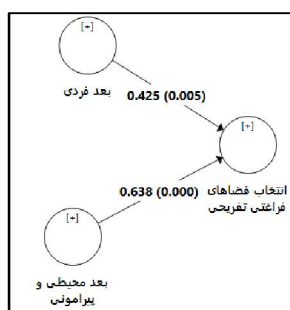
شکل ۵. مقادیر شاخص استون گایسلر (مأخذ: نگارندگان)

جدول ۴. برازش مدل کلی

میانگین AVE	میانگین R^2	Gof
۰,۶۷۳	۰,۷۱۶	۰,۶۹۴

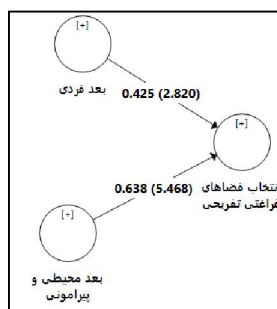
(مأخذ: نگارندگان)

بر اساس قواعد این تکنیک، مقادیر ۰,۰۱، ۰,۲۵ و ۰,۳۶ نشانگر سطح ضعیف، متوسط و قوی برای شاخص برازش مدل کلی هستند. مقدار شاخص برازش مدل کلی برابر با ۰,۶۹۴ بدست آمده است که نشان‌دهنده برازش قوی مدل کلی پژوهش است. در ادامه و در مرحله آخر فرضیه‌های پژوهش مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. شکل ۶ تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته مدل به همراه مقادیر آماره‌ی p را نشان می‌دهد. بر اساس این شکل می‌توان گفت به دلیل اینکه سطح معناداری هر دو رابطه موجود در این شکل، کوچکتر از ۰,۰۵ می‌باشد، بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان نتیجه گرفت که تأثیر متغیرهای مستقل بر انتخاب فضاهای فراغتی - تفریحی، بصورت مثبت و معنادار است.

شکل ۶. اثرات متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته و سطح معناداری آنها (مأخذ: نگارندگان)

شکل ۷ اثرهای مستقیم متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته مدل و آماره‌ی t را نشان می‌دهد. با توجه به اینکه مقادیر آماره t هر دو رابطه موجود در این شکل، در خارج از بازه $\{-۱,۹۶$ و $۱,۹۶\}$ قرار دارند، بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان نتیجه گرفت که تأثیر متغیرهای مستقل بر انتخاب فضاهای فراغتی - تفریحی، اثری مثبت و معنادار است.

شکل ۷. اثرات متغیرهای مستقل بر وابسته و شاخص t (مأخذ: نگارندگان)

در نهایت مطابق جدول ۵ و بر اساس شکل‌های ۶ و ۷ می‌توان به فرضیات پژوهش، پاسخ داد. همانگونه که در جدول ۵ مشخص است، تأثیر مستقیم بُعد فردی بر انتخاب فضاهای فراغتی- تفریحی برابر با ۰,۴۲۵ به دست آمده است. با توجه به اینکه سطح معناداری کمتر از ۰,۰۵ شده است یا مقدار آماره t بزرگتر از ۱,۹۶ بدست آمده است، با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که فرض یک پذیرفته و فرض صفر رد می‌شود؛ بنابراین فرضیه اول پژوهش، یعنی "بعد فردی بر انتخاب فضاهای فراغتی- تفریحی، تأثیر مثبت و معناداری دارد" تأیید می‌شود. همچنین تأثیر مستقیم بُعد محیطی و پیرامونی بر انتخاب فضاهای فراغتی- تفریحی برابر با ۰,۶۳۸ به دست آمده است. با توجه به اینکه سطح معناداری کمتر از ۰,۰۵ شده است یا مقدار آماره t بزرگتر از ۱,۹۶ بدست آمده است، با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که فرض یک پذیرفته و فرض صفر رد می‌شود؛ بنابراین فرضیه دوم پژوهش، یعنی "بعد محیطی و پیرامونی بر انتخاب فضاهای فراغتی-تفریحی، تأثیر مثبت و معناداری دارد" تأیید می‌شود.

جدول ۵. آزمون فرضیات پژوهش

فرضیه	متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب مسیر	p آماره	t آماره	نتیجه
فرضیه شماره یک	بعد فردی	انتخاب فضاهای فراغتی	۰,۴۲۵	۰,۰۰	۲,۸۲۰	H_1 تأیید
فرضیه شماره دو	بعد محیطی و پیرامونی	فراغتی - تفریحی	۰,۶۳۸	۰,۰۰	۵,۴۶۸	H_1 تأیید

(مأخذ: نگارندگان)

بحث و نتیجه گیری

ایجاد فرصت برای مشارکت افراد در فعالیتهای فراغتی- تفریحی ضروری است و برنامه‌ریزی در جهت افزایش کمی و کیفی فضاهای فراغتی تفریحی و ایجاد فرصت‌های انتخاب بیشتر می‌تواند باعث افزایش تمایل افراد به گذراندن اوقات فراغت به شیوه‌های سالم‌تر و

مفیدتر شود به گونه‌ای که هم برای فرد و هم جامعه مؤثر واقع شود. طبق این پژوهش عوامل مؤثر بر انتخاب فضاهای فراغتی-تفریحی، در سطح خرد و محلی، در دو بُعد فردی و محیطی تقسیم شده‌اند. بر اساس آنچه که از تحلیل یافته‌های آماری تحقیق بدست آمده است، در نهایت مدل اوقات فراغت در سطح خرد و محلی، با هشت عامل تأثیرگذار بر انتخاب فعالیت‌های فراغتی-تفریحی شناسایی شده که با وجود بالا بودن میزان تأثیر همه عوامل مورد بررسی، در بعد فردی به ترتیب عوامل اقتصادی-فردی با بار عاملی ۰,۹۱۲، اجتماعی-فردی با بار عاملی ۰,۹۰۵، زمینه‌ای با بار عاملی ۰,۸۲۵ و کالبدی-فردی با بار عاملی ۰,۸۰۵، به عنوان مؤثرترین عوامل، و در بعد محیطی به ترتیب عوامل اقتصادی-محیطی با بار عاملی ۰,۹۲۰، مدیریتی با بار عاملی ۰,۹۰۴، کالبدی-محیطی با بار عاملی ۰,۸۵۹ و اجتماعی-محیطی با بار عاملی ۰,۸۱۵، به عنوان مؤثرترین عوامل این بعد شناخته شدند. همچنین در سطح کلان به ترتیب مؤلفه‌های اقتصاد کلان، اقلیم، شاخص‌های محیط اجتماعی و فرهنگ عمومی به عنوان شاخص‌های مؤثر بر انتخاب فضاهای فراغتی-تفریحی شناخته شدند. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها حاکی از آن است که فرضیه‌های تحقیق تأیید شده و ابعاد فردی و محیطی-پیرامونی بر انتخاب‌های فراغتی-تفریحی افراد مؤثر بوده و چه بسا تأثیر بعد محیطی-پیرامونی به واسطه بارعاملی بیشتر ($0.638 < 0.425$) غالب‌تر و شدیدتر است.

با توجه به نتایج پژوهش عامل اقتصادی (کلان، محیطی و فردی)، به عنوان مهمترین عامل تأثیرگذار بر انتخاب‌های فراغتی-تفریحی شناخته می‌شود. تورم و مشکلات کلان اقتصادی و تأثیرات آن بر درآمد و هزینه‌های زندگی افراد، در کنار هزینه‌های تفریح (قبل، حین و پس از فعالیت) مهمترین تأثیر را بر انتخاب نوع فراغت شهروندان ایرانی دارد. چنانکه در تحقیقات دیگر نیز اثبات شده و همواره درصد قابل توجهی از شهروندان گرانی بهای استفاده از این فضاها را از عمده‌ترین مشکلات خود در بهره‌برداری از این فضاها ذکر کرده‌اند (پور محمدی و سبحانی، ۱۳۸۸). همانطور که نتایج پژوهش موسایی و همکاران (۱۳۹۸) نیز نشان می‌دهد، قیمت بلیط سینما (به عنوان یک نمونه از فضای فراغتی-تفریحی)، تأثیر معناداری بر تقاضای سینما دارد. از طرفی عامل اقتصاد، بصورت مستقیم به عامل مدیریت و سیاست‌گذاری ارگان‌های مسئول مرتبط است. اقتصاد و مدیریت را نمی‌توان از هم جدا کرد و در ساز و کارهای اقتصادی در هر زمینه، ادغام این دو رشته می‌تواند توسعه اقتصادی را با تلاش اندک به حداکثر نتایج برساند (Yang, 2007). از این جهت سیاست‌های مدیریتی در سطح محلی، شامل تعیین نرخ استفاده از مکان‌های فراغتی-تفریحی، نرخ‌گذاری حمل‌ونقل عمومی، سیاست‌های تشویقی و حمایتی ارگان‌ها و نهادهای آگاهی‌رسانی و تبلیغات تأثیر بسیار مهمی در انتخاب فضاهای فراغتی دارند. همچنین از آنجا که بعد محیطی پیرامونی بر انتخاب

فعالیت‌های فراغتی-تفریحی تأثیری غالب دارد، توصیه می‌شود با استفاده از تکنیک‌های نیازسنجی از شهروندان، تنوع موضوعی و مکانی فعالیت‌های فراغتی-تفریحی را ارتقا داده و با توزیع متعادل آنها در سطح شهر و ارائه گزینه‌های بیشتر و متنوع‌تر، حق انتخاب افراد بیشتر شود تا از این طریق از کسالت در اوقات فراغت جلوگیری شود. همچنین به منظور بهبود کیفیت امکانات و خدمات تفریحی-فراغتی توصیه می‌شود با بازسازی و مدرن سازی اماکن و استفاده از هنر طراحی شهری جذابیت آن‌ها را زیاده‌تر کرد.

منابع و مأخذ:

۱. ابراهیمی، ق.، رازقی، ن.، مسلمی پطرودی، ر. ۱۳۹۰. اوقات فراغت و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن: (مطالعه موردی افراد ۱۵-۶۴ ساله شهرستان جویبار). مجله جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۲(۴): ۷۱-۹۸.
۲. اسماعیل‌زاده، ح.، اسماعیل‌زاده، ی. ۱۳۹۴. انتخاب استراتژی بهینه توسعه گردشگری با استفاده از مدل راهبردی SWOT (مطالعه موردی: شهر مراغه). مجله آمایش محیط، ۲۸(۸): ۱۴۹-۱۷۲.
۳. باقری، ش.، نبوی، ح.، بهرامی، ش. ۱۴۰۱. فراتحلیل تأثیر اوقات فراغت بر اخلاق اجتماعی. فصلنامه جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، ۱۲(۴۸): ۸۲۰-۸۳۷.
۴. پورمحمدی، م.، سبجانی، ۱۳۸۸. پژوهشی در سنجش عوامل تاثیرگذار بر دیدگاه استفاده کنندگان از فضاهای فراغتی در شهر تهران. مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، ۱(۱): ۵۱-۷۶.
۵. خواجه‌نوری، ب.، حاجیان، ب.، جمالی، م. ۱۳۹۲. بررسی رابطه بین نیازهای انسانی و گذران اوقات فراغت دانش‌آموزان دبیرستانی شهر شیراز. اولین کنگره ملی اوقات فراغت و سبک زندگی جوانان، شیراز، ۲۳ مرداد. ۸۰-۹۶.
۶. خواجه‌نوری، ب.، مقدس، ع. ۱۳۸۷. بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر میزان گذران اوقات فراغت؛ مورد مطالعه: دانش‌آموزان دبیرستانی شهرستان آباد. مجله پژوهشنامه علوم انسانی و اجتماعی، ۲(۸): ۱۳۳-۱۵۶.
۷. داوری، س.، مجلسی‌کوپایی، ا.، فنایی، ز. ۱۴۰۴. ارزیابی و اولویت‌بندی گونه‌های هنر عمومی در راستای سرزندگی خیابان‌های پیاده‌محور با استفاده از فرآیند سلسله مراتبی (AHP) (نمونه موردی: خیابان پیاده محور چهارباغ عباسی اصفهان). مجله آمایش محیط، ۲۰(۱۸): ۱-۲۰.
۸. داوری، ع.، رضازاده، آ. ۱۳۹۳. مدل معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار PLS. چاپ اول. سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی. ۲۴۰ صفحه.
۹. رحمانی‌پور، ر.، پازوکی‌نژاد، ز. ۱۴۰۱. ارزیابی وضعیت فراغت در خانواده ایرانی. چاپ اول. انتشارات مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی. ۳۸ صفحه.
۱۰. زارعی، ن.، یاراحمدی، ع. ۱۳۹۲. جایگاه جهانی شدن در اوقات فراغت دختران جوان ۱۵ تا ۳۴ ساله شهر شیراز. اولین کنگره ملی اوقات فراغت و سبک زندگی جوانان. شیراز، ۲۳ مرداد. ۵۲۲-۵۳۳.

۱۱. علوی، ع.، احمدآبادی، ع.، مولائی قلیچی، م.، اسدی، ص. ۱۳۹۷. بررسی و تحلیل الگوی توزیع مراکز ورزشی و ساماندهی فضایی آن (مورد شناسی: منطقه ۱۰ شهر تهران). مجله جغرافیا و آمایش شهری- منطقه‌ای، ۸(۲۸): ۱۷-۳۲.
۱۲. قاسمی خوزانی، م.، حیاتی، س.، کاظمی بی‌نیاز، م.، حجازی جوشقانی، م. ۱۳۹۱. راهبردهای توسعه اوقات فراغت زائران در مشهد. مجله مطالعات اجتماعی ایران، ۶(۳-۴): ۶۳-۸۶.
۱۳. کربلایی حسینی غیاثوند، ا.، بهزادپور، م. ۱۳۹۸. ارائه مدل ساختاری به منظور بررسی روابط بین مؤلفه‌های مؤثر بر ارتقاء تعاملات اجتماعی در خیابان‌های پیاده‌مدار (مطالعه موردی: خیابان خیام و خیابان سپه قزوین). مجله آمایش محیط، ۱۲(۱۲): ۱۰۵-۱۲۶.
۱۴. لطفی‌زاده، س. ۱۳۹۱. بررسی رابطه وضعیت گذران اوقات فراغت جوانان شهری با پایگاه اقتصادی- اجتماعی. مجله بررسی‌های آمار رسمی ایران، ۲۳(۱): ۲۳-۵۳.
۱۵. محسنین، ش.، اسفیدانی، م. ۱۳۹۳. معادلات ساختاری مبتنی بر رویکرد حداقل مربعات جزئی به کمک نرم‌افزار Smart-PLS. چاپ اول. موسسه کتاب مهربان نشر. ۲۷۴ صفحه.
۱۶. محمدی، ح.، میری، ز. ۱۳۹۲. مؤلفه‌های فرهنگی مؤثر بر سرانه فضاهای گذران اوقات فراغت شهر شیراز. همایش ملی معماری، فرهنگ و مدیریت شهری. کرج. ۲۲ اسفند. ۱۲۵-۱۴۱.
۱۷. موسایی، م.، مرادیان دقیق، پ.، چنگیز، س. ۱۳۹۹. مطالعه عوامل مؤثر بر تقاضای سینما در مشهد. مجله مطالعات فرهنگ - ارتباطات، ۲۱(۵۲): ۲۰۱-۲۲۱.
۱۸. میرهاشمی، م.، شکری، ب.، قائدمحمدی، م. ۱۳۸۶. مدت و نحوه گذران اوقات فراغت کارکنان اداری دانشگاه آزاد اسلامی. مجله پژوهش در برنامه‌ریزی درسی، ۲۱(۱۳): ۷۷-۹۸.
۱۹. موسوی خورشیدی، ر.، نعمتی‌مهر، م. ۱۳۹۴. تجدید حیات مبتنی بر فرهنگ و اوقات فراغت؛ معرفی چارچوبی مفهومی برای احیای عرصه‌های رو به افت مرکز شهرها. مجله صفه، ۲۵(۴): ۹۱-۱۱۲.
۲۰. نوروژی، س.، مولائی هاشجین، ن.، قریشی، م. ۱۴۰۳. روند تغییرات کاربری اراضی کشاورزی به تفریحی- گردشگری در طی دهه‌های (۲۰۰۰-۲۰۲۲) در روستاهای پیراشهری رشت. مجله آمایش محیط، ۶۷(۱۷): ۱۹۱-۲۱۷.
21. Abed, F., Ghalambor Dezfooly, R., Pourjohari, A. 2023. People how Preference Places for Leisure and Recreation (Case Study: Tehran, District 2). International Journal of Architecture and Urban Development, 13(1): 25-36.
22. Agryzkov, T., Martí-Ciriquián, P., Tortosa, L., Vicent, J. 2016. Measuring urban activities using Foursquare data and network analysis: a case

- study of Murcia(Spain).International Journal of Geographical Information Science,31(1):1-22.
23. Altay,C.1999.Location preferences of groups in public leisure spaces: the case of Likya cafe in Ankara.Master's Thesis of Interior Architecture and Environmental Design,Bilkent University,110 pages.
 24. Arentze,T.A.,Van der Waerden,P.J.H.J.,Bergen,J.W.2009.Measuring the Quality of Urban Environments: A Need-Based Micro-Simulation Approach. Journal of Applied Spatial Analysis and Policy,2(3):195–209.
 25. Chin,W.W.1998.The partial least squares approach for structural equation modeling,Journal of Advances in Hospitality and Leisure,8(2):295-336.
 26. Cho,W.,Chung,J.,Kim,J.2023.Need-based approach for modeling multiday activity participation patterns and identifying the impact of activity/travel conditions.Journal of Transportation Research Part A:Policy and Practice,127:103665.
 27. Dattilo,J.,Lopez Frias,F.J.2020.A critical examination of leisure in modernity:Rejecting instrumentalism and embracing flourishing. Journal of Leisure Research,52(5):581–598.
 28. Dridea,C.,Gina,S.2007.Free Time–The Major Factor of Influence for Leisure. Journal of Romanian Economic and Business Review,5(1):208-213.
 29. Fancourt,D.,Aughterson,H.,Finn,S.,Walker,E.,Steptoe,A.2021.How leisure activities affect health:a narrative review and multi-level theoretical framework of mechanisms of action .Journal of The Lancet Psychiatry,8(4):329-339.
 30. Fornell,C.,Larcker,D. F.1981.Evaluating Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error.Journal of Marketing Research,18(1):39-55.
 31. Gura,D.,Gura,A.,Volkova,T.,Lipilin,D.2020. Recreational space as a factor of sustainable development of coastal geosystems of the Krasnodar region. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science,18 October.12007
 32. He,S.,Yu,Sh.,Xi,Sh.,Wei,P.2018.A spatial design network analysis of street networks and the locations of leisure entertainment activities(Case

- study: Wuhan, China). *Journal of Sustainable Cities and Society*, 44:880-887.
33. Karaderi, B. 2021. Leisure time spending tendencies of university student. *Asian Journal of University Education*, 17(3):41-50.
 34. Khan, S. 2011. Gendered leisure: Are women more constrained in travel for leisure?. *Tourismos*, 6(1):105-121.
 35. Kuk, K., van Ham, M., Tammaru, T. 2019. Ethnicity of Leisure: A Domains Approach to Ethnic Integration During Free Time Activities. *Journal of economic and social geography*, 110(3):289-302.
 36. Lu, L., Hu, C. 2005. Personality, Leisure Experiences and Happiness. *Journal of happiness studies*, 6(3):325-342.
 37. Martin, W. S., Myrick, F. 2013. Personality and leisure time activities. *Research quarterly. American alliance for health. Journal of Physical Education and Recreation*, 47(2):246-253.
 38. Muiruri, P. 1990. Recreational utilization of open spaces in Nairobi city. Doctoral dissertation of Geography. University of Nairobi. 165 pages.
 39. Nijland, L., Arentze, T., Timmermans, H. 2012. Representing and estimating interactions between activities in a need-based model of activity generation. *Journal of Transportation*, 40(2):413-430.
 40. Oğuz, D., Çakci, I. 2010. Changes in leisure and recreational preferences: A case study of Ankara. *Journal of Scientific Research and Essays*, 5(8):721-729.
 41. Oncescu, J., Loewen, M. 2020. Community recreation provisions that support low-income families access to recreation. *Journal of Leisure/Loisir*, 44(2):279-302.
 42. Rózański, T. 2020. the leisure time of older people in light of activity Theory. *Journal of Studia Paedagogica Ignatiana*, 23(1):133-148.
 43. Stebbins, R. 2005. Choice and experiential definitions of leisure. *Journal of Leisure Sciences*, 27(4):349-352.
 44. Torkildsen, G. 2005. Leisure and recreation management. First publication. Routledge. 627 pages.
 45. Veal, A. J. 2015. Leisure, income inequality and the Veblen effect: cross-national analysis of leisure time and sport and cultural activity. *Journal of Leisure Studies*, 35(2):215-240.

-
46. Wise, J. 2020. Flourishing through Leisure Practice Model, Capabilities Approach, and MacIntyre's Theory of Flourishing: Compatible and Interrelated, *Therapeutic Recreation Journal*, 54(1): 64 –76.
 47. Werts, C.E., Linn, R.L., Joreskog, K.G. 1974. Intraclass reliability estimates: Testing structural assumptions. *Journal of Educational and Psychological Measurement*, 34(1): 25–33.
 48. Yang, D. 2007. on the Relation Between Management and Economics from the Perspective of Institutional Statistics, *Data Science Journal*, 6: 620-635.